

VROEGTIJDIGE SIGNALERING EN BEHANDELING VAN PERSOONLIJKHEIDSPROBLEMEN BIJ KINDEREN EN JONGEREN

Paul van der Heijden

VROEGTIJDIGE HERKENNING

Bij Reinier van Arkel willen we ernstige psychische aandoeningen voorkomen. Psychische stoornissen ontstaan meestal voor het 25e levensjaar en het is bekend dat behandelingen beter werken naarmate we er sneller bij zijn. Dit geldt voor vrijwel alle psychische stoornissen en in het bijzonder voor persoonlijkheidsstoornissen zoals de borderlinepersoonlijkheidsstoornis. Om deze reden zijn we een groot project gestart om cliënten met een kwetsbare persoonlijkheid vroegtijdig te leren kennen en te ondersteunen. Aan jongeren van 12 tot 24 jaar vragen we tijdens de intake een aantal vragenlijsten in te vullen over hun karakter, de manier waarop zij naar zichzelf kijken en naar belangrijke ervaringen in hun leven. Op deze manier krijgen we beter zicht op hun kwetsbaarheden en kunnen we sneller de best passende behandeling aanbieden. Omdat vroegtijdige signalering naast helpend soms ook als stigmatiserend kan worden ervaren, kiezen we ervoor de persoonlijkheid op een persoonlijke, genuanceerde manier in kaart te brengen. We houden daarbij rekening met biologische factoren, zoals het temperament, psychologische factoren zoals de hechting aan ouders en bijvoorbeeld of je anderen gemakkelijk kunt vertrouwen. We gaan ook

in op het levensverhaal van jongeren en belangrijke gebeurtenissen daarin. We kijken vooral hoe jongeren met hun emoties omgaan en hoe zij in hun leven staan. Deze visie draagt bij aan een respectvolle en persoonlijke beeldvorming, omdat het uitgaat van de unieke ontwikkeling van iedere jongere. Het geeft zicht op sterke en kwetsbare kanten van jongeren en het biedt aanknopingspunten voor verandering.

APOLO

Er is wetenschappelijk onderzoek gekoppeld aan dit project waarbij de persoonlijkheidsontwikkeling van jongeren over een langere tijd gevolgd wordt. Dit onderzoek, APOLO (Adolescenten en hun Per-

soonlijkeitsOntwikkeling; een Longitudinaal Onderzoek) wordt vormgegeven in samenwerking met het Vincent van Gogh Instituut en Universiteit Utrecht. Meer informatie: www.uu.nl/onderzoek/apolo/onderzoek

VIBE

Tegelijk met het initiatief om kwetsbaarheden vroegtijdig te signaleren, hebben we ook een initiatief opgepakt voor vroegtijdige behandeling. Jongeren die wij als kwetsbaar beschouwen voor het ontwikkelen van bijvoorbeeld borderlineproblematiek kunnen deelnemen aan het VIBE-programma. VIBE (Vroege Interventie Borderline- en Emotieregulatiestoornissen) is

een kortdurende behandeling voor kinderen en adolescenten (12-23 jaar) die problemen ervaren in het omgaan met hun gevoelens en die vastlopen in contacten met andere jongeren of hun ouders. Binnen het behandelprogramma wordt individuele psychotherapie aangeboden, indien nodig begeleiding in het dagelijks functioneren, gezinsgesprekken en soms ook medicatie. De kracht van dit programma is dat alle interventies worden vormgegeven door één team vanuit een zelfde visie op de problematiek. De individuele therapie binnen het VIBE-programma is gebaseerd op schematherapie. Met schematherapie richt men zich op onderliggende, negatieve patronen in voelen, denken en doen van de jongere. Deze patronen wor-

den schema's genoemd en ontstaan als er tijdens de kinderjaren om een of andere reden niet is voldaan aan een van de basisbehoeften. Door jongeren en hun ouders vroegtijdig te helpen deze negatieve patronen bij te stellen kunnen we bijdragen aan een gezonde ontwikkeling en hopen we de kans op ernstige problemen te voorkomen.

Meer informatie:

www.adolescentenpsychiatrie.nl

Noortje van Ballegooij:

"Toen ik met mijn blik als ervaringsdeskundige door middel van een interview werd meegenomen in het APOLO-onderzoek, was ik laaiend enthousiast. Allereerst vind ik het er prachtig te zien dat er

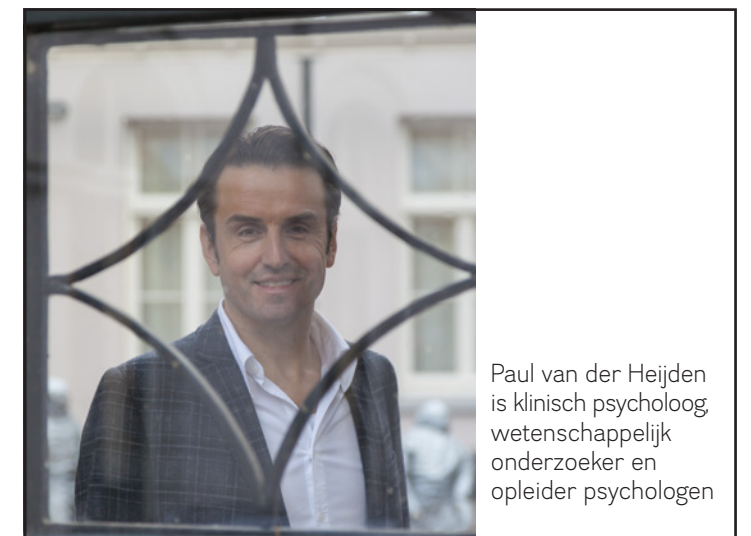
nu meer gekeken wordt naar de persoon zelf en minder naar de diagnoses. Als cliënt krijg je al snel een label, ik weet ook dat persoonlijkheidsstoornissen vaak erg negatief gelabeld worden. Vaak wordt gedacht dat iedereen met

een borderlinepersoonlijkheidsstoornis manipulatief is. Het is naar mijn mening belangrijk te kijken naar de mens, want naast psychisch kwetsbaar, zal deze persoon altijd mens blijven. Ook het feit dat er

eerder onderzocht wordt of kinderen en jongeren een kwetsbare persoonlijkheid hebben, vind ik erg positief. Voorheen werd hier te laat naar gekeken, vind ik. Zoals Laurien, Paul en Ben⁽¹⁾ zelf al zeggen; hoe

eerder je erbij bent, hoe beter.

(Laurien Willems-Passtoors, Ben Baaijens en Paul van der Heijden zijn betrokken bij het APOLO-project) Noortje stelt zich voor op pagina 16.

Paul van der Heijden is klinisch psycholoog, wetenschappelijk onderzoeker en opleider psychologen